

VLÁDA PŘIJALA ZÁKLADNÍ BODY SOCIÁLNÍ REFORMY I

Vláda dnes schválila první část sociální reformy, kterou připravilo ministerstvo práce a sociálních věcí. Novely zákonů řeší zejména zjednodušení systému výplaty dávek, snížení administrativní zátěže a lepší zacílení na skutečně potřebné příjemce státní pomoci. Sociální reforma má podporu Svazu měst a obcí a respektuje jí také Národní rada zdravotně postižených, která s navrhovanými změnami původně nesouhlasila. "Jsem rád, že jsme našli kompromisní varianty sporných bodů. Každá ze stran musela v lecčem ze svých požadavků ustoupit, finální podoba je nyní akceptovatelná jak pro mne, tak i představitele Národní rady," říká Jaromír Drábek, ministr práce a sociálních věcí. Dále se s představitelem Rady ministr práce dohodl na další spolupráci při přípravě nového způsobu posuzování závislosti u příspěvku na péči. "I v souvislosti s plánovanou sobotní demonstrací považuji za podstatné, že s těmi, kteří reprezentují skutečně potřebné občany, jsme schopni najít společnou řeč, najít kompromis, který bude MPSV prosazovat při projednávání na jednání vlády a kterou bude NRZP respektovat. V přímém kontrastu je k tomu hlas odborů, který vyslovil reformám generální nesouhlas a odmítá o nich být i diskutovat," říká ministr a dodává: "Rozdíl je patrný zejména v tom, že Národní rada přistoupila k problematice v konečné fázi vyjednávání věcně, zatímco představitelé odborů k věcným otázkám přidávají politikum a demagogii."

Vláda na svém zasedání schválila všechny materiály předkládané MPSV, mezi nimi také tři novely zákonů souhrnně označovaných jako sociální reforma I, které na jednání předložilo ministerstvo práce a sociálních věcí.

Jedná se o tyto návrhy:

- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se sjednocením výplaty nepojistných sociálních dávek
- Návrh zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Návrhy změn by měly nabýt účinnosti od 1. ledna 2012. Cílem sociální reformy je zejména úspora procesních nákladů při vyplácení dávek. Celkový objem vyplácených prostředků zůstane zachován. Sociální reforma zjednoduší systém sociální ochrany, sníží administrativní zátěž a zvýší komfort pro uživatele služeb. Rovněž zefektivní práci orgánů státní správy a umožní lepší zacílení a adresnost sociálních dávek při snaze o dosažení nejvyšší možné účelnosti dávek.

1) Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se sjednocením výplaty nepojistných sociálních dávek

Návrhem tohoto zákona se mění zákon o pomoci v hmotné nouzi (č. 111/2006 Sb.), zákon o sociálních službách (č. 108/2006 Sb.), zákon o státní sociální podpoře (č. 117/1995 Sb.) a další související zákony.

MPSV chce sjednotit proces výplaty nepojistných dávek sociální ochrany. Dnes se tyto dávky vyplácejí na třech různých úrovních státní správy a samosprávy. Nově má o těchto dávkách rozhodovat **Úřad práce ČR** jako jediný orgán. Úřady práce budou podle návrhu zároveň **jednotným místem kontaktu** žadatelů o dávky. Nově na ně přechází agenda dávek pomoci v hmotné nouzi, dávek pro osoby se zdravotním postižením, příspěvku na péči a také výkon inspekce poskytování sociálních služeb.

Připraveno je také převedení působnosti odvolacího orgánu v oblasti státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, příspěvku na péči a dávek pro osoby se zdravotním postižením z krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy na MPSV. Tím, že se MPSV stane odvolacím orgánem proti prvoinstančním rozhodnutím Úřadu práce, se vytvoří systém řízení jednotný pro všechny „nepojistné“ sociální dávkové systémy.

Pro zajištění vyšší efektivity při správě a distribuci sociálních dávek se bude používat **Jednotný informační systém práce a sociálních věcí**. Umožní zároveň sledování účelovosti jejich čerpání. Ministerstvo také plánuje rozšíření způsobů, kterými jsou dávky poskytovány, o elektronický platební prostředek. Úřad práce bude vydávat takzvanou multifunkční kartu. „**Karta sociálních systémů**“, **jak zní její oficiální název**, má nové platební a bezpečné identifikační funkce. Její technologie zajistí doložitelnost a účelovost čerpání prostředků. Jednou z jejích důležitých funkcí bude funkce průkazů TP, ZTP a ZTP/P

I. Pomoc v hmotné nouzi

Cílem úprav je podpořit **odpovědnost osob v rámci rodiny a motivovat k aktivnímu řešení nepříznivé situace**. Navrhovaná úprava rovněž předpokládá převedení organizace veřejné služby na Úřad práce ČR. Důsledkem bude **zjednodušení přístupu osob v hmotné nouzi k veřejné službě**. Dále je úprava zaměřena mj. na zpřísnění podmínek pro osoby, které se vědomě vyhýbají práci.

II. Státní sociální podpora

Navržené změny mají snížit nynější zátěž klientů kvůli několikanásobnému posuzování dlouhodobě nepříznivého stavu dítěte pro účely různých sociálních dávek. Předpokládají **posuzování nepříznivého stavu dítěte pouze jednou a podle jednoho posudkového schématu**. Potřeby dětí budou zabezpečeny buď rodičovským příspěvkem, nebo příspěvkem na péči.

Návrh umožňuje **větší flexibilitu při rozhodování rodičů** pečujících o malé dítě. Rozšiřuje možnosti rodičů volit délku pobírání rodičovského příspěvku a jeho výši podle aktuální sociální situace rodiny.

Časově omezená výplata příspěvku na bydlení má zvýšit motivaci lidí při řešení bytové situace. Omezení se netýká osob se zdravotním postižením a seniorů starších 75 let.

III. Sociální služby

Příspěvek na péči je vyplácen oprávněné osobě, avšak bude nutné na požádání doložit správnost čerpání, pokud nebude k placení použita Karta sociálních systémů. Navrhuje se zvýšit příspěvek na péči pro osoby od 1 do 18 let ve II. stupni závislosti z 5000 na 6000 Kč. Zavádí se institut **asistenta sociální péče**, tedy jiné než blízké osoby, která není registrovaným poskytovatelem sociálních služeb. Současně bude na základě žádosti nově posuzován nárok na zvýšení příspěvku na péči poživatele příspěvku na péči, kterým je rodič nezaopatřeného dítěte nebo nezaopatřené dítě. Příspěvek bude navýšen o 2000 Kč, jestliže příjem oprávněné osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nedosahuje částky dvounásobku životního minima rodiny. Tímto opatřením stát zajišťuje zvýšené náklady související s péčí o osoby závislé na pomoci jiné osoby, které by jinak musely být hrazeny z jiných příjmů pečující osoby.

2) Návrh zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů

Ministerstvo plánuje sloučení několika nynějších dávek do větších celků. Vzniknou pouze dvě agregované dávky, měsíčně vyplácený příspěvek na mobilitu a jednorázový příspěvek na zvláštní pomůcky. Oba tyto příspěvky bude vyplácet Úřad práce ČR.

Příspěvek na mobilitu je opakující se nárokovou dávkou. Poskytovat se bude osobám starším jednoho roku, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace.

Příspěvek na zvláštní pomůcky je jednorázová nároková dávka určená osobám s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí, těžkým sluchovým nebo těžkým zrakovým postižením. Dávka se zaměřuje na pomoc v oblasti pomůcek (které umožňují sebeobsahu, slouží k získávání informací nebo ke styku s okolím apod.), zakoupení a úpravy motorového vozidla a úprav bytu. Konstrukce dávky zvyšuje dostupnost pomůcek pro osoby se zdravotním postižením.

Zákon upravuje také **průkaz osoby se zdravotním postižením** a některé výhody náležející držitelům těchto průkazů. Aby nebyly omezeny výhody (slevy, osvobození od poplatků apod.), které jsou poskytovány osobám se zdravotním postižením, upravují se současně právní předpisy, které tyto benefity zakládají (např. zákon o daních z příjmu, zákon o pozemních komunikacích, zákon o silničním provozu apod.).

3) Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Návrh zákona definuje **nelegální práci** tak, aby byla lépe prokazatelná, omezuje **zneužívání** právní úpravy v oblasti poskytování příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a upravuje poskytování tzv. náhradního plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením (OZP). Dále **zefektivňuje podporu zaměstnávání** OZP na chráněných pracovních místech, vytváří podmínky pro širší uplatnění osobních iniciativ uchazečů o zaměstnání při hledání nového uplatnění na trhu práce a **snižuje administrativní zatížení** zaměstnavatelů i uchazečů o práci a byrokratickou zátěž ÚP.

Základní body návrhu novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti:

I. Úprava podmínek pro poskytování příspěvku na podporu zaměstnávání OZP vč. úpravy tzv. náhradního plnění

Úprava povede k **omezení zneužívání** poskytování příspěvku na podporu zaměstnávání OZP. Nově bude zavedena **finanční spoluúčast zaměstnavatele** na vynaložených mzdových nákladech. Příspěvek bude poskytován pouze na ty zaměstnance, kteří pracují na pracovních místech vymezených na základě dohody s Úřadem práce ČR (ÚP ČR) jako chráněná pracovní místa. Jeho výše bude činit měsíčně 75 % skutečně vynaložených mzdových nákladů na tyto zaměstnance, nejvýše však 6 000 Kč. Vynaložené mzdové náklady se budou snižovat např. o srážky ze mzdy určené k uspokojení plnění zaměstnavatele nebo k uspokojení závazků zaměstnance, tedy o ty částky, které jsou nejčastěji předmětem zneužívání příspěvku. Po 12 měsících provozování chráněných pracovních míst bude tento příspěvek navýšen o částku odpovídající vynaloženým dalším nákladům spojeným se zaměstnáváním OZP. Maximální výše navýšení bude činit 4 000 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance se zdravotním postižením.

K **zamezení tzv. přefakturace** při plnění povinného podílu OZP formou odebrání výrobků nebo služeb nebo zadáváním zakázek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % OZP dojde tím, že dodavatelé tzv. náhradního plnění budou moci poskytovat své výrobky nebo služby nebo plnit zadané zakázky jen do určitého ročního objemu podle počtu jimi zaměstnáváných OZP.

II. Efektivnější podpora zaměstnávání OZP

Institut chráněné pracovní dílny se sjednocuje s institutem chráněného pracovního místa, čímž se provede sloučení dvou téměř shodných nástrojů podpory zaměstnávání OZP. Právní úprava tak bude zjednodušena a sníží se administrativní zátěž zaměstnavatelů.

Upravuje se také poskytování příspěvku na částečnou úhradu provozních nákladů chráněného pracovního místa. Příspěvek bude poskytován po 12 měsících provozování chráněných pracovních míst a jeho maximální výše bude činit 48 000 Kč ročně na jednoho zaměstnance se zdravotním postižením.

III. Zpřísnění postihu za výkon nelegální práce

Nelegální práce tak, jak je v současné době definována, je velmi obtížně prokazatelná. Unikají tak finance v oblasti pojistného i daní. Definice nelegální práce se upravuje tak, aby její prokazování bylo snazší. Bude **sjednocen výkon kontrolní činnosti** – kontrolním orgánem bude Státní úřad inspekce práce. **Maximální částka pokuty za výkon nelegální práce bude zvýšena z 10 000 Kč na 100 000 Kč.** Naopak snížena bude maximální částka pokuty za neplnění oznamovací povinnosti nebo nevedení evidence podle zákona o zaměstnanosti z 500 000 Kč na 100 000 Kč.

IV. Úprava podmínek zprostředkování zaměstnání a podpora v nezaměstnanosti

Změna podmínek pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti spočívá v **úpravě rozhodného období**, ve kterém je možno získat alespoň 12 měsíců doby důchodového pojištění, **ze tří let na dva roky.** Dále dojde ke změně podmínek pro vstup do evidence uchazečů o zaměstnání. V případech, kdy zaměstnanec **ukončí bez vážného důvodu** sám nebo dohodou se zaměstnavatelem vhodné zaměstnání zprostředkované ÚP ČR, bude moci být evidován na ÚP ČR **až po uplynutí 6 měsíců** ode dne vzniku tohoto zaměstnání. Další změnou bude také **zavedení nabídky veřejně prospěšných prací**

nebo veřejné služby v rozsahu až 20 hodin týdně pro uchazeče o zaměstnání. Nepřijetí nabídky veřejně prospěšných prací bez vážných důvodů bude mít za následek vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání pro odmítnutí vhodného zaměstnání. Stejný dopad bude mít i odmítnutí veřejné služby uchazečem o zaměstnání vedeným v evidenci krajské pobočky ÚP ČR déle než 2 měsíce.

Nově bude **zavedeno tzv. „sdílené zprostředkování zaměstnání“** zajišťované ÚP ČR ve spolupráci s agenturami práce, které budou odměňovány příspěvkem za každého uchazeče o zaměstnání, jemuž zprostředkují zaměstnání, a zároveň budou bonifikovány v případě, že umístí uchazeče o zaměstnání do pracovního poměru na dobu neurčitou a také v případě udržení tohoto zaměstnání po dobu alespoň 6 měsíců. Dohoda mezi ÚP ČR a agenturou práce bude obsahovat i účinné nástroje pro kontrolu prováděného zprostředkování zaměstnání.

V oblasti rekvalifikace zákon umožní, aby si uchazeč o zaměstnání sám vybral poskytovatele rekvalifikace. Pro tento případ bude stanoven maximální limit úhrady ceny.

V. Snížení administrativní zátěže zaměstnavatelů

Ruší se povinnost zaměstnavatele hlásit volná místa na ÚP ČR. Hlášení bude nově dobrovolné. V praxi to povede ke snížení administrativní zátěže zaměstnavatelů, ale i ke zvýšené aktivitě ÚP ČR při vyhledávání volných pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání a při jednání se zaměstnavateli o možnostech vytváření nových pracovních míst. Při podání žádosti o příspěvek v rámci aktivní politiky zaměstnanosti již zaměstnavatel nebude muset předkládat ÚP ČR potvrzení o tzv. bezdlužnosti, pokud se dohodne s ÚP ČR, aby si toto potvrzení obstaral úřad sám.

*Viktorie Plívová
vedoucí tiskového oddělení
a tisková mluvčí*